

Ewaluacja programu działań podejmowanych w ramach wspierającego nadzoru pedagogicznego

Rozporządzenie o nadzorze pedagogicznym weszło w życie 27 sierpnia 1999 r., zatem po upływie roku, można dokonać wstępnych analiz realizacji zadań wynikających z nowych regulacji prawnych.[27](#)

W związku z powyższym przeprowadziłyśmy ewaluację jakości sprawowanego nadzoru pedagogicznego ze szczególnym uwzględnieniem pracy dyrektorów gimnazjów oraz skuteczności udzielanej im przez nas pomocy i wspierania.

Wychodząc z założenia, że najważniejsza jest ocena realizacji celów w nastawieniu na poprawę jakości pracy, uwzględniliśmy wyniki różnych form prowadzonych przez nas działań w kontekście założonych zadań i wskaźników określających kryterium sukcesu.

W ciągu roku szkolnego 1999/2000 wizytatorzy Delegatury w Sosnowcu Śląskiego Kuratorium Oświaty, wspomagali kadrę kierowniczą szkół we wdrażaniu reformy systemu edukacji oraz wykonywaniu zadań wynikających z sprawowania nadzoru pedagogicznego.

Uogólnione wnioski z przeglądów, diagnoz wybranych obszarów pracy szkół, szkoleń, hospitacji oraz wyników badań ankietowych, dały możliwość oceny skuteczności wykonywanych zadań.

W grudniu 2000 z 31 osobowej grupy dyrektorów gimnazjów, ze stażem pracy na stanowisku kierowniczym mniejszym niż 2 lata, badaniem ankietowym objęłyśmy 28 dyrektorów.

Celem ankiety było: *ustalenie z jakimi problemami i trudnościami w pracy zawodowej zetknęli się dyrektorzy gimnazjów oraz na ile skuteczny był sprawowany przez nas nadzór pedagogiczny?*[28](#)

Z analizy ankiety wynika, że w ciągu roku szkolnego 1999/2000 nowi dyrektorzy gimnazjów podjęli różnorodne formy doskonalące i kwalifikacyjne kształcenia zawodowego.

Postęp w zakresie uzyskanych kwalifikacji wśród dyrektorów gimnazjów objętych badaniem, prezentuje poniższa tabela :

Tabela nr 6. Doskonalenie dyrektorów

	Studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne		Kursy doskonalące, warsztaty	
	Liczba	%	Liczba	%
1999/2000	16	57 %	18	64%
2000/2001	21	75%	35	100%

Źródło: ankieta

Wyniki ankiety wskazują, że wszyscy dyrektorzy gimnazjów podjęli różne formy doskonalenia zawodowego, szczególnie w zakresie:

- organizacji i zarządzania oświatą,
- mierzenia jakości pracy szkoły,
- pomiaru dydaktycznego,
- innych form.

Organizatorami szkoleń, co potwierdzają wypowiedzi respondentów, w głównej mierze byli wizytatorzy, edukatorzy, pracownicy publicznych i niepublicznych placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli, przedstawiciele organów prowadzących.

Szczegółowe informacje na temat udziału dyrektorów w różnego rodzaju szkoleniach prezentuje tabela nr 7 na stronie 37

Udział dyrektorów gimnazjów w szkoleniach w roku szkolnym

2000/2001

Tabela nr 7a. Prowadzący szkolenie

Tematyka	wizytator	edukator	Pracownik publicznej placówki doskonalenia nauczycieli
Organizacja nadzoru pedagogicznego	61%	25%	10,7%
Nowelizacja ustawy Karta Nauczyciela	57%	10,7%	17,8%
Diagnozowanie wybranych obszarów pracy	32%	10,7%	28,5%
WSO	14,2%	28,5%	21,4%
Programy wychowawcze	7,1%	17,8%	21,4%
Plan rozwoju organizacyjnego szkoły	21,4%	21,4%	14,2%
Zadania i obowiązki dyrektora	32%	17,8%	7,1%

Tabela nr 7b. Prowadzący szkolenie

Tematyka	Pracownik publicznej placówki doskonalenia nauczycieli	Przedstawiciel organu prowadzącego	Pracownik niepublicznej placówki doskonalenia nauczycieli
----------	--	------------------------------------	---

Organizacja nadzoru pedagogicznego	10,7%	0%	0%
Nowelizacja ustawy Karta Nauczyciela	17,8%	39,2%	7,1%
Diagnozowanie wybranych obszarów pracy	28,5%	0%	17,8%
WSO	21,4%	0%	3,5%
Programy wychowawcze	21,4%	0%	3,5%
Plan rozwoju organizacyjnego szkoły	14,2%	0%	10,7%
Zadania i obowiązki dyrektora	7,1%	10,7%	3,5%

Źródło: ankieta

W kontekście satysfakcjonującej ilości szkoleń, w których brali udział dyrektorzy gimnazjów, istotny dla nas był efekt przenoszenia zdobytej wiedzy i umiejętności na kierowanie pracą rad pedagogicznych.

Odpowiedzi respondentów wskazują, że rady pedagogiczne objęte były różnymi formami doskonalenia, ale nie była to oferta zaspakajająca pełne potrzeby.

Najwięcej szkoleń rad pedagogicznych przeprowadzono w zakresie nowelizacji ustawy Karta Nauczyciela (23 szkolenia tj. 82% rad pedagogicznych).

Wewnątrzszkolny system oceniania przeanalizowano w 57% badanych gimnazjów.

Szkolenie w zakresie diagnozowania wybranych obszarów pracy szkół odbyło się w 46% gimnazjów kierowanych przez dyrektorów ze stażem na stanowisku kierowniczym mniejszym niż 2 lata.

Interesującą dla nas informacją był fakt, iż większość szkoleń przeprowadzili edukatorzy (około 2 szkoleń w jednym gimnazjum). W drugiej kolejności prowadzącymi szkolenia rad pedagogicznych byli wizytatorzy oraz pracownicy placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli. W bardzo nielicznych przypadkach szkolącymi byli przedstawiciele organów prowadzących.

Jako najbardziej przydatne dla dyrektorów gimnazjów okazały się studia podyplomowe z organizacji i zarządzania. W dalszej kolejności istotne były szkolenia w zakresie: mierzenia jakości pracy, organizacji nadzoru pedagogicznego, opracowywania planów rozwoju szkoły, organizacji pracy, wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

Przeprowadziłyśmy analizę porównawczą – na ile różne zrealizowane w ciągu roku szkolenia, wpłynęły na lepszą znajomość przepisów prawnych przez dyrektorów gimnazjów.

Analiza odpowiedzi w tym zakresie na pytania ankiety przeprowadzonej wśród dyrektorów w roku 1999/2000 wskazała, że największe problemy mają dyrektorzy w interpretacji przepisów prawa oświatowego.

W kontekście odpowiedzi udzielonych w ankiecie przeprowadzonej w grudniu 2000 r. (14,2 % – bardzo wysoko ocenia znajomość przepisów prawa oświatowego, 78,5% ocenia dobrze, a tylko 7,1% jako wiedzę niedostateczną), można zauważyć znaczną poprawę pracy nowych dyrektorów oraz przyrost umiejętności.

Można stwierdzić, w oparciu o wypowiedzi dyrektorów, że w wyniku sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz koncentracji na realizacji celów reformy, wzrosła skuteczność w podnoszeniu jakości pracy szkół.

Dyrektorzy gimnazjów stwierdzili, że poprawa jakości pracy widoczna jest w zakresie

- lepszej pracy nauczycieli w obszarach organizacji i wychowania , stosowaniu aktywizujących metod nauczania, indywidualizacji nauczania, pracy z uczniem zdolnym i słabym,
- poprawy stosunków w relacjach uczeń- nauczyciel (większe zaufanie), nauczyciel – rodzic (dobra współpraca),
- integracji społeczności szkolnej- praca zespołowa rad pedagogicznych, lepszy klimat pracy i nauki,
- zmniejszenia problemów wychowawczych, w tym agresji uczniów i dobrej pracy wychowawców klasowych,
- podniesienia dyscypliny pracy,
- pozytywnych zmian kadrowych,
- umiejętności dostrzegania i określania mocnych i słabych stron pracy szkoły,
- zmotywowania do doskonalenia zawodowego,
- poprawy systemu oceniania,
- wzbogacenia bazy szkół (pomoce dydaktyczne, pracownie).

Ewaluacja programu działań realizowanych w ramach wspierającego nadzoru pedagogicznego jest procesem wieloaspektowym, którego celem jest ocena skuteczności, trafności i użyteczności podejmowanych inicjatyw oraz określenie stopnia realizacji założonych celów nadzoru. Wspierający nadzór pedagogiczny nie ogranicza się wyłącznie do kontrolowania zgodności działań szkół z obowiązującymi przepisami prawa, ale koncentruje się przede wszystkim na inspirowaniu rozwoju placówek oświatowych, wspieraniu nauczycieli i dyrektorów oraz budowaniu kultury jakości w edukacji.

Na poziomie ogólnym, ewaluacja tego rodzaju programu obejmuje analizę planowanych działań nadzorczych w kontekście rzeczywistych potrzeb szkół i przedszkoli. Uwzględnia się tu m.in. dostosowanie treści szkoleń, konsultacji czy działań

doradczych do specyfiki danego środowiska edukacyjnego, poziomu kompetencji kadry pedagogicznej, a także wyzwań lokalnych i systemowych. Wspierający nadzór pedagogiczny oparty na dialogu, wzajemnym zaufaniu i wymianie doświadczeń jest szczególnie efektywny wtedy, gdy działania nadzorcze są elastyczne, zindywidualizowane i skoncentrowane na realnych problemach praktyki szkolnej.

W toku ewaluacji analizuje się również metody i narzędzia stosowane w ramach nadzoru. Szczególną uwagę zwraca się na formy wsparcia oferowanego szkołom – czy są one jednorazowe, czy cykliczne, czy przyjmują formę interwencji doraźnych, czy długofalowego towarzyszenia zmianom zachodzącym w placówce. Niezwykle ważne jest także rozpoznanie, czy działania wspierające mają charakter diagnostyczny, refleksyjny i rozwojowy – a więc czy służą pogłębionej analizie potrzeb placówki oraz wypracowaniu rozwiązań w sposób partycypacyjny, z aktywnym udziałem nauczycieli i dyrekcji.

Efektywność programu wspierającego nadzoru pedagogicznego ocenia się na podstawie stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów, zarówno na poziomie bezpośrednim (np. wzrost kompetencji dydaktycznych nauczycieli, poprawa jakości dokumentacji pedagogicznej), jak i pośrednim (np. poprawa wyników nauczania, większe zaangażowanie nauczycieli w procesy doskonalenia). W badaniu skuteczności programu często wykorzystywane są różnorodne techniki – ankiety, wywiady, analizy dokumentów, a także obserwacje bezpośrednie i studia przypadków. Szczególną wagę przywiązuje się do opinii samych nauczycieli oraz dyrektorów, którzy są głównymi odbiorcami działań nadzorczych.

Nie bez znaczenia pozostaje także wpływ wspierającego nadzoru na klimat organizacyjny szkoły i poziom profesjonalizmu kadry. Działania realizowane w duchu partnerstwa, motywujące do refleksji i samooceny, sprzyjają rozwojowi kultury współpracy i odpowiedzialności. Ewaluacja ujawnia, w jakim stopniu program przyczynia się do budowania środowiska sprzyjającego

uczeniu się nie tylko uczniów, ale również nauczycieli i liderów edukacyjnych.

Wnioski płynące z ewaluacji programu działań wspierającego nadzoru pedagogicznego powinny stanowić podstawę do jego dalszego doskonalenia. Kluczowe jest tu podejście systemowe – ciągłe monitorowanie, aktualizowanie metod, reagowanie na zmieniające się potrzeby szkół oraz wzmacnianie roli kuratoriów oświaty i innych instytucji wspierających jako partnerów w procesie rozwoju edukacji. Ewaluacja nie może być traktowana jedynie jako formalność – jej sens tkwi w realnym wpływie na jakość kształcenia i wspieranie pozytywnych zmian w polskim systemie oświaty.

---

[27](#) Pismo podsumowujące realizację scenariusza “Gimnazjum – to brzmi dumnie” – załącznik nr 17, s. 2

[28](#) Załącznik nr 18

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.